

# **Mozgóképi kommunikáció: Filmes kifejezőeszközök Velazqueztól David Lynchig**

Kód: B-AE-502

Oktató: Gyenge Zsolt

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem

Elméleti Intézet

2019/2020-as tanév, I. félév

A kurzus kreditértéke: 5

Heti óraszám: 4

A számonkérés formája: kollokvium

E-mail: gyenge.zsolt@yahoo.com, zsgyenge@mome.hu

## **A kurzus célja:**

A szeminárium elsődleges célja, hogy kialakítsa a hallgatókban a mozgóképek filmnyelvi eszközökön alapuló elemzésének és értelmezésének képességét, valamint elősegítse a mozgóképes jelentésképzés főbb eszközeinek felismerését és egy adott műben való működésének beazonosítását. A kurzus célja a tananyag megismertetésén túl a hallgatók olyan több irányban történő készségfejlesztése, amely a kurzus tárgyán túlmutató területeken és helyzetekben is kompetitív előnyt jelenthet számukra. Az írásbeli feladatok főleg a hatékony tanulást, az információk közti szelekció és az elemzés képességét, a szóbeli feladatok és prezentációk pedig a nyilvános megszólalást és a szintetizáló készséget fejlesztik.

## **A kurzus tartalma**

A félév során nem csupán az elszigetelt elemzéseket helyezzük előtérbe, hanem nagy hangsúlyt fektetünk az egyes művek, stílusok és problémafelvetések közötti kapcsolatokra. Éppen ezért az óra semmilyen formában nem ígéri a filmtörténet vagy a filmes stílusok teljes körű áttekintését, inkább arra teszünk majd a félév során kísérletet, hogy két „alapfilmből” kiindulva (a Wittgensteini családi hasonlóságok rendszerének logikáját alapul véve) felfedezzük azokat a műveket, amelyek filmesztétikai, műfajelméleti vagy éppen tematikai vonatkozásban bekapcsolhatóak a gondolatmenetbe, és amelyek önmagukon túl az így kialakuló „filmcsalád” értelmezéséhez is hozzájárulnak. Egy film egész féléven végigvonuló aprólékos elemzése során pedig lehetőség nyílik a mozgóképes kifejezőeszközöknek és hatásuknak alapos megismerésére is.

Mivel a szeminárium a hallgatók aktív közreműködésére épít (akiknek a félév során alkalmuk lesz átfogóbb jellegű és mikroelemzések bemutatására, valamint recenziók írására is), az óra egyéni tanrendben nem elvégezhető.

A kurzus során tárgyalt főbb témakörök:

1. A filmes kifejezés vizuális alapelemei: beállítás, képkompozíció, montázs, térkonstruálás.
2. A mozgóképes narratíva főbb tulajdonságai. Populáris és művészfilmes elbeszélésmód különbségei.
3. A filmes dramaturgia fontosabb jellemzői, a történet ábrázolásának különböző stratégiái.
4. A hang szerepe a mozgóképes kifejezésben.
5. A filmes önreflexió, formák, műfajok és stílusok re- és dekonstruálása.
6. Fikció és valóság, realitás és reprezentáció mozgóképi tematizálása.
7. A filmes karakterek megformálása és ábrázolása.
8. Ritmus, sebesség, változás – a filmes időkezelés kérdésköre.
9. A mozgókép és a láthatóvá tett megfigyelő.

**A kurzus teljesítésének módja, feltételei, formai és tartalmi követelményei:**

A félév végi aláíráshoz az órák látogatásának TVSZ-ben előírt kötelezettsége mellett a három alábbi feladatból legalább kettőnek elégséges szinten történő teljesítése szükséges.

- **filmrecenziók** – hetente beadandó rövid (min. 10 mondat) filmleírások-elemzések, az adott héten tárgyalandó filmről (a feladat később nem pótolható) – feladat súlya a végső jegyben: **20%** (a feladat elégtelen teljesítése esetén a kurzus nem teljesítettnek minősül)
- **kiselőadás** – a félév során tartott prezentáció (2 fős, első órán megbeszélendő csoportokban) - feladat súlya a végső jegyben: **30%**
- **félév végi dolgozat** – szemináriumi dolgozat min. 10 ezer leütés hasznos terjedelemben több filmet, alkotót vagy irányzatot átfogó, szabadon választott témában – feladat súlya a végső jegyben: **50%**

### A félévi jegy (kollokvium / gyakorlati jegy) kiszámításának módja:

#### A félévi jegy komponensei:

filmrecenzió: 20%

filmelemző kiselőadás: 30%

félév végi dolgozat: 50%

#### Értékelés:

90-100%: jeles

75-89%: jó

60-74%: közepes

45-59%: elégséges

20-44%: elégtelen

0-19%: nem teljesített

A félév tervezett programja, határidők: az első órán kerül megbeszélésre és kiosztásra.

### Szakirodalom

#### Kötelező irodalom:

Bazin, André: *Mi a film?* Budapest: Osiris 1995.

Bordwell, David: *Elbeszélés a játékfilmben.* Budapest : Magyar Filmintézet, 1996.

Gelencsér Gábor: *Más világok. Filmelemzések.* Palatinus. 2005.

Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés.* Palatinus 2009.

#### Ajánlott irodalom:

Arnheim, Rudolf: *A vizuális élmény. Az alkotó látás pszichológiája.* Budapest: Gondolat, 1976.

Aumont, Jacques és Marie, Michel: *L'Analyse des films.* Nathan. 1999.

Aumont, Jacques és Marie, Michel: *A filmelemzés meghatározása.* In: A kortárs filmelmélet útjai (szerk.: Vajdovich Györgyi) Budapest: Palatinus, 2004. pp. 9–42.

Balázs Béla: *A látható ember. A film szelleme.* Palatinus 2005.

Bíró Yvette: *A hetedik művészet.* Budapest: Osiris Kiadó. 2001.

Casetti, Francesco: *Filmelméletek. 1945-1990.* Budapest: Osiris. 1998.

Deleuze, Gilles: *Film 1. A mozgás kép.* Budapest. Palatinus. 2008.

Deleuze, Gilles: *Film 2. Az idő-kép.* Budapest. Palatinus. 2008.

Füzi Izabella (szerk.): *Verbális és vizuális narráció. Szöveggyűjtemény.* Szeged: Pompeji. 2011.

Gelencsér Gábor (szerk.): *Képkorszak. Szöveggyűjtemény a mozgóképkultúra és a médiaismeret oktatásához.* Budapest: Korona Kiadó. 1998.

Pethő Ágnes (szerk.): *Köztes képek. A filmelbeszélés színterei.* Kolozsvár: Scientia Kiadó 2003.

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai. Az európai művészfilm 1950-1980.* Palatinus 2005.

Kovács András Bálint: *Metropolis, Párizs.* Budapest: Képzőművészeti Kiadó.

Kovács András Bálint: *A film szerint a világ. Tanulmányok.* Palatinus. 2002.

Nagy Zsolt (szerk.) *Tarantino előtt. Tömegfilm a nyolcvanas években*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó. 2000.

Zalán Vince (szerk.): *Filmrendezőporték*. Budapest: Osiris Kiadó. 2003.

YALE FILM STUDIES. Film Analysis Web Site 2.0. <http://classes.yale.edu/film-analysis/>  
(2010.11.11)